

Чарівні казки більш ніж правдиві — не тому, що вони розповідають нам про існування драконів, а тому, що переконують нас: драконів можна побивати!

Г. К. Честертон

Передмова до Кораліни

1987

року ми переїхали до нашого помешкання в маленькому містечку Натлі, що в Литаміді, Південна Англія. Давно колись це був особняк, побудований для самого королівського лікаря, — таке розповів мені старий чоловік, що був власником цього будинку, поки не продав його двом місцевим будівельникам. Колись то був особняк, а нині його поділили на окремішні квартири.

Квартира номер 4, де ми поселилися, була хороше місце, хоч і дивно трохи. Над нами жила родина греків. А під нами мешкала маленька старенька

підсліпувата пані, яка, хай-но мої дітки якось трохи заворушаться, зразу ж телефонувала мені, розказуючи, що вона, мовляв, не відає — не знає, що діється над нею, але там, мабуть, товчуться слони! І я ніяк не міг допевнитися, скільки ж у тому будинку квартир і котрі з них заселені, а котрі ні.

У нас був наскрізний коридор, завбільшки з будь-яку нашу кімнату. А в кінці того коридору висіли зняті з гардеробної шафи двері з дзеркалом.

Коли я почав писати книжку для Холлі, моєї п'ятирічної донечки, то місцем для оповіді обрав наш будинок. Здавалося мені: так буде найпростіше. Не доведеться пояснювати їй, де що було. Звісно, я дещо переставив місцями, переніс деінде Холліну спальню й софу. Потім переніс із вітальні будинку, де я виріс, замкнені дубові двері, що відчинялися на цегляний мур, і відчуття, яке навіював той дім.

А була ж то велика стара озія, котру взяли розділили надвоє якраз перед нашим туди вселенням. Нам дісталися приміщення для челяді — за винятком отієї оббитої дубовими панелями вітальні, призначеної «тільки для найкращих», із дверми в дальшому кінці, які виконували колись роль родинного парадного входу, а нині вели в нікуди. Вони відчинялися на цегляну стіну.

Я взяв ту кімнату й ті двері, а ще — вітальню бабусиного дому («тільки для найкращих», а не для

родини, мальовані олійними фарбами фруктові натюрморти на стінах) і втелющив їх у книжку, яку саме почав писати.

Книжка обрала собі заголовок: *Кораліна*. Я хотів надрукувати ім'я *Кароліна*, а воно якось перекрутилося. Подивився я на ту *Кораліну* й збагнув: це — чиєсь ім'я! і закортіло мені дізнатися, що ж сталося з дівчинкою Кораліною.

Холлі любила моторошні-страшні оповідки, де діяли відьми й хоробрі маленькі дівчатка. Саме такі бувальщини й розказувала вона мені. Тож і казка для Холлі мала бути моторошна-страшна.

Спочатку написав я вступ, а тоді взяв і викинув його. Ось так він звучав:

Це — бувальщина про дівчинку Кораліну, що була мала зростом, як на свій вік, і опинилася в найчорнішій небезпеці.

Перш ніж усе лихе скінчилося, Кораліна побачила, що знаходиться за дзеркалами, і мала сутички із злою рукою, і зіштовхнулася зі своєю «іншою матір'ю»; вона врятувала своїх батьків від недолі, гіршої за смерть, і перемогла всю ту навалу бід.

Це бувальщина про Кораліну, що втратила своїх батьків, але зуміла знайти їх і визволити, і вийшла з того випробування неушкоджена (більш-менш)...

Потім ми переїхали до Америки, і я перестав писати Холліну книжку. (Писав-бо я її у свій вільний

час, а коли опинився в Америці, то мені здалося: вільного часу в мене більше вже не буде.)

Аж через шість літ я повернувся до цієї повістини й продовжив її — від половини того речення, на якому я був зупинився у серпні 1992 року.

Ось це місце: *«Привіт! — зраділа Кораліна. — Як ти потрапив досередини?» Кім нічого не відповів. Кораліна вилізла з ліжка...»*

Я повернувся до цієї казки, бо збагнув: як не зроблю цього негайно, то моя найменша донька, Медді, переросте її, перш ніж я встигну її дописати! Що ж: почав писати для Холлі, а дописав уже для Медді.

Тепер ми жили в старому готичному будинку в самому серці Америки, і тут був кружганок, і східці, що вели до башточки. Дім цей збудував сто років тому один німецький іммігрант, картограф (це той, хто робить карти) і художник. А про його сина Генрі розповідають, ніби він перший додумався поставити двигун чи на човні, чи на велосипеді, й про нього лишився відгук як про «найбільшого творця в історії гоночного автомобіля».

Однак, хоча я й повернувся до написання «Кораліни», у мене все так само не було на це часу, тож щовечора, уже в ліжку, перш ніж заснути, я дописував десь по п'ятдесят слів. Тоді я саме кружляв у круїзі, збираючи гроші на версію Першої поправки до Конституції (тієї, що про свободу слова)

в коміксах. А дописав «Кораліну» в хижці на березі лісового озера.

Дейв МакКін, художник і мій друг, наробив світлин Литаміду, а потім почаклував із ними, щоб вийшли задвірки будинку на спідній обкладинці «Кораліни».

Коли Генрі Селик робив із моєї «Кораліни» анімаційний фільм, то запросив мене до своєї студії. Там було безліч кадрів, і кожен — за чорною завіскою. Генрі гордо показав мені дім, у якому, в його фільмі, проживала Кораліна. Ця дівчинка, мовляв, переїхала звідкілясь там з Англії в Орегон, і дім, у якому вона мешкала, називався Рожевий Палац.

Так це ж мій дім! — сказав я Генрі Селику.

І то таки була правда! Рожевий Палац Генрі Селика був копією будинку, де я живу нині, з башточкою, кружганком і всім-усім. Ні він, ні я не відаємо до пуття, як воно все так склалося. Але це якось дивно узгоджувалося з ідеєю книжки, розпочатої для однієї доньки в однім будинку й дописаної для іншої донечки вже в іншій оселі.

Книжка вийшла друком 2002 року й сподобалася людям. Здобула кілька нагород. І що ще важливіше: вона спрацювала, принаймні для декого!

Я тільки хотів написати для моїх донечок таку книжку, що відкрила б їм правду, якої так бракувало мені, коли сам я був малим хлопчиком: що бути хоробрим не означає не мати страху. Адже

бути хоробрим означає, що ти можеш переживати страх, бути по-справжньому наляканим, смертельно перепудженим, але все-таки вчинити те, що маєш учинити.

Отож тепер, уже через десять років, мені часто зустрічаються жінки, які розповідають мені, що саме «Кораліна» допомогла їм пережити нелегкі часи в їхньому житті. Що коли вони були перелякані, то згадували Кораліну, й чинили так, як і мали вчинити.

І саме тому вся ця справа таки варта заходу.

Ніл Гейман

5 грудня 2011 року

КОРАЛІНА НАТРАПИЛА НА ТІ ДВЕРІ невдовзі після того, як родина переїхала в цей будинок.

А будинок був старий-старезний. Під дахом у нього було горище, а під землею — льох, а довкола простирився здичавілий сад величезних старих дерев.

Коралінина родина купила не весь дім — надто вже він був великий. Купили вони лишень частину його.

А в тому старому домі жили-поживали й інші люди.

Міс Примула й міс Форсібїлла жили у помешканні, що під Кораліниною квартирою, на першому поверсі. Обидві вони були вже старенькі-круленькі, ділячи житлову площу з добрим десятком

підстаркуватих шотландських тер'єрів, а клички в тих псів були Гаміш, Ендрю, Джок, десь-щось таке. Давно колись були панни Примула й Форсібїлла акторками-лицедійками, про що міс Примула звістила Кораліну відразу ж, як тільки її здибала.

— Розумієш, Кароліно, — мовила міс Примула, перекрутивши Коралініне ім'я, — обидві ми, я і міс Форсібїлла, були славетні актриси свого часу. Ми виступали на кону, люба. Ой, не дозволяй Гамішу ум'яти весь фруктовий пиріг, бо заболить йому живіт — цілу ніч мучитиметься песик!

— Я — Кораліна, — виправила дівчинка. — Не Кароліна, а Кораліна!

А над Коралініним помешканням, під самим дахом, жив схибнутий дідуган із великими вусами. Він признався Кораліні, що тренує мишачий цирк, але нікому його не показує — поки що.

— Одного чудового дня, Каролінко, коли всі мої артисти будуть готові, тоді всі-всі в цілому світі побачать чудеса мого мишачого цирку. Ти спитала, чом тобі не можна побачити цей цирк негайно? Ти ж саме про це мене просила?

— Ні, — тихо заперечила Кораліна. — Я просила вас не називати мене Кароліною. Бо я Кораліна.

— Тому тобі поки що не можна милуватися моїм мишачим циркум, — пустив повз вуха її заперечення господар горища, — що миші ще не готові, ще недосить видресировані. А ще ж вони, як на те,